

CONSTITUTIA ROMÂNIEI *** Republicata
EMITENT: ADUNAREA CONSTITUANTA
PUBLICATA ÎN: MONITORUL OFICIAL NR. 767 din 31 octombrie 2003

*) Modificata si completata prin [Legea](#) de revizuire a [Constitutiei României](#) nr. 429/2003, publicata în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 29 octombrie 2003, republicata de Consiliul Legislativ, în temeiul [art. 152](#) din Constitutie, cu reactualizarea denumirilor si dându-se textelor o noua numerotare ([art. 152](#) a devenit, în forma republicata, [art. 156](#)).

[Legea](#) de revizuire a [Constitutiei României](#) nr. 429/2003 a fost aprobata prin referendumul national din 18 - 19 octombrie 2003 si a intrat în vigoare la data de 29 octombrie 2003, data publicarii în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 29 octombrie 2003 a [Hotarârii Curtii Constitutionale nr. 3 din 22 octombrie 2003](#) pentru confirmarea rezultatului referendumului national din 18 - 19 octombrie 2003 privind [Legea](#) de revizuire a [Constitutiei României](#).

[Constitutia României](#), în forma initiala, a fost adoptata în sedinta Adunarii Constituante din 21 noiembrie 1991, a fost publicata în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 21 noiembrie 1991 si a intrat în vigoare în urma aprobarii ei prin referendumul national din 8 decembrie 1991.

TITLUL I

Principii generale

ART. 1

Statul român

- (1) România este stat national, suveran si independent, unitar si indivizibil.
- (2) Forma de guvernământ a statului român este republica.
- (3) România este stat de drept, democratic si social, în care demnitatea omului, drepturile si libertatile cetatenilor, libera dezvoltare a personalitatii umane, dreptatea si pluralismul politic reprezinta valori supreme, în spiritul traditiilor democratice ale poporului român si idealurilor Revolutiei din decembrie 1989, si sunt garantate.
- (4) Statul se organizeaza potrivit principiului separatiei si echilibrului puterilor - legislativa, executiva si judecatoreasca - în cadrul democratiei constitutionale.
- (5) În România, respectarea Constitutiei, a suprematiei sale si a legilor este obligatorie.

ART. 2

Suveranitatea

(1) Suveranitatea nationala apartine poporului român, care o exercita prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice si corecte, precum si prin referendum.

(2) Nici un grup si nici o persoana nu pot exercita suveranitatea în nume propriu.

ART. 3

Teritoriul

(1) Teritoriul României este inalienabil.

(2) Frontierele tarii sunt consfintite prin lege organica, cu respectarea principiilor si a celorlalte norme general admise ale dreptului international.

(3) Teritoriul este organizat, sub aspect administrativ, în comune, orase si judete. În conditiile legii, unele orase sunt declarate municipii.

(4) Pe teritoriul statului român nu pot fi stramutate sau colonizate populatii straine.

ART. 4

Unitatea poporului si egalitatea între cetateni

(1) Statul are ca fundament unitatea poporului român si solidaritatea cetatenilor sai.

(2) România este patria comuna si indivizibila a tuturor cetatenilor sai, fara deosebire de rasa, de nationalitate, de origine etnica, de limba, de religie, de sex, de opinie, de apartenenta politica, de avere sau de origine sociala.

ART. 5

Cetatenia

(1) Cetatenia romana se dobândește, se pastreaza sau se pierde în conditiile prevazute de legea organica.

(2) Cetatenia romana nu poate fi retrasa aceluia care a dobândit-o prin nastere.

ART. 6

Dreptul la identitate

(1) Statul recunoaste si garanteaza persoanelor aparținând minoritatilor nationale dreptul la pastrarea, la dezvoltarea si la exprimarea identitatii lor etnice, culturale, lingvistice si religioase.

(2) Masurile de protectie luate de stat pentru pastrarea, dezvoltarea si exprimarea identitatii persoanelor aparținând minoritatilor nationale trebuie sa fie conforme cu principiile de egalitate si de nediscriminare în raport cu ceilalti cetateni români.

ART. 7

Românii din strainatate

Statul sprijina întarirea legaturilor cu românii din afara frontierelor tarii si actioneaza pentru pastrarea, dezvoltarea si exprimarea identitatii lor etnice, culturale, lingvistice si religioase, cu respectarea legislatiei statului ai carui cetateni sunt.

ART. 8

Pluralismul si partidele politice

(1) Pluralismul în societatea românească este o condiție și o garanție a democrației constituționale.

(2) Partidele politice se constituie și își desfășoară activitatea în condițiile legii. Ele contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor, respectând suveranitatea națională, integritatea teritorială, ordinea de drept și principiile democrației.

ART. 9

Sindicatul, patronatul și asociațiile profesionale

Sindicatul, patronatul și asociațiile profesionale se constituie și își desfășoară activitatea potrivit statutelor lor, în condițiile legii. Ele contribuie la apărarea drepturilor și la promovarea intereselor profesionale, economice și sociale ale membrilor lor.

ART. 10

Relații internaționale

România întreține și dezvoltă relații prietenoase cu toate statele și, în acest cadru, relații de bună vecinătate, întemeiate pe principiile și pe celelalte norme generale admise ale dreptului internațional.

ART. 11

Dreptul internațional și dreptul intern

(1) Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte.

(2) Tratatul ratificat de Parlament, potrivit legii, face parte din dreptul intern.

(3) În cazul în care un tratat la care România urmează să devină parte cuprinde dispoziții contrare Constituției, ratificarea lui poate avea loc numai după revizuirea Constituției.

ART. 12

Simboluri naționale

(1) Drapelul României este tricolor; culorile sunt așezate vertical, în ordinea următoare începând de la lance: albastru, galben, roșu.

(2) Ziua națională a României este 1 Decembrie.

(3) Imnul național al României este "Desteapă-te române".

(4) Stema țării și sigiliul statului sunt stabilite prin legi organice.

ART. 13

Limba oficială

În România, limba oficială este limba română.

ART. 14

Capitala

Capitala României este municipiul București.

TITLUL II

Drepturile, libertatile si îndatoririle fundamentale

CAP. 1

Dispozitii comune

ART. 15

Universalitatea

(1) Cetatenii beneficiaza de drepturile si de libertatile consacrate prin Constitutie si prin alte legi si au obligatiile prevazute de acestea.

(2) Legea dispune numai pentru viitor, cu exceptia legii penale sau contraventionale mai favorabile.

ART. 16

Egalitatea în drepturi

(1) Cetatenii sunt egali în fata legii si a autoritatilor publice, fara privilegii si fara discriminari.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.

(3) Functiile si demnitatile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în conditiile legii, de persoanele care au cetatenia româna si domiciliul în tara. Statul român garanteaza egalitatea de sanse între femei si barbati pentru ocuparea acestor functii si demnitati.

(4) În conditiile aderarii României la Uniunea Europeana, cetatenii Uniunii care îndeplinesc cerintele legii organice au dreptul de a alege si de a fi ales în autoritatile administratiei publice locale.

ART. 17

Cetatenii români în strainatate

Cetatenii români se bucura în strainatate de protectia statului român si trebuie sa-si îndeplineasca obligatiile, cu exceptia acelor ce nu sunt compatibile cu absenta lor din tara.

ART. 18

Cetatenii straini si apatrizii

(1) Cetatenii straini si apatrizii care locuiesc în România se bucura de protectia generala a persoanelor si a averilor, garantata de Constitutie si de alte legi.

(2) Dreptul de azil se acorda si se retrage în conditiile legii, cu respectarea tratatelor si a conventiilor internationale la care România este parte.

ART. 19

Extradarea si expulzarea

(1) Cetateanul român nu poate fi extradat sau expulzat din România.

(2) Prin derogare de la prevederile alineatului (1), cetatenii români pot fi extradati în baza convențiilor internationale la care România este parte, în condițiile legii și pe baza de reciprocitate.

(3) Cetatenii straini și apatrizii pot fi extradati numai în baza unei conventii internationale sau în condiții de reciprocitate.

(4) Expulzarea sau extradarea se hotaraste de justitie.

ART. 20

Tratatele internationale privind drepturile omului

(1) Dispozitiile constitutionale privind drepturile și libertatile cetatenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanta cu Declaratia Universala a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

(2) Daca exista neconcordante între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementarile internationale, cu exceptia cazului în care Constitutia sau legile interne contin dispozitii mai favorabile.

ART. 21

Accesul liber la justitie

(1) Orice persoana se poate adresa justitiei pentru apararea drepturilor, a libertatilor și a intereselor sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngradi exercitarea acestui drept.

(3) Partile au dreptul la un proces echitabil și la solutionarea cauzelor într-un termen rezonabil.

(4) Jurisdictiile speciale administrative sunt facultative și gratuite.

CAP. 2

Drepturile și libertatile fundamentale

ART. 22

Dreptul la viata și la integritate fizica și psihica

(1) Dreptul la viata, precum și dreptul la integritate fizica și psihica ale persoanei sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi supus torturii și nici unui fel de pedeapsa sau de tratament inuman ori degradant.

(3) Pedeapsa cu moartea este interzisa.

ART. 23

Libertatea individuala

(1) Libertatea individuala și siguranta persoanei sunt inviolabile.

(2) Perchezitionarea, retinerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevazute de lege.

(3) Retinerea nu poate depasi 24 de ore.

(4) Arestarea preventiva se dispune de judecator si numai în cursul procesului penal.

(5) În cursul urmaririi penale arestarea preventiva se poate dispune pentru cel mult 30 de zile si se poate prelungi cu câte cel mult 30 de zile, fara ca durata totala sa depaseasca un termen rezonabil, si nu mai mult de 180 de zile.

(6) În faza de judecata instanta este obligata, în conditiile legii, sa verifice periodic, si nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea si temeinicia arestarii preventive si sa dispuna, de îndata, punerea în libertate a inculpatului, daca temeiurile care au determinat arestarea preventiva au încetat sau daca instanta constata ca nu exista temeiuri noi care sa justifice mentinerea privarii de libertate.

(7) Încheierile instantei privind masura arestarii preventive sunt supuse cailor de atac prevazute de lege.

(8) Celui retinut sau arestat i se aduc de îndata la cunostinta, în limba pe care o înțelege, motivele reinerii sau ale arestarii, iar învinuirea, în cel mai scurt termen; învinuirea se aduce la cunostinta numai în prezenta unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(9) Punerea în libertate a celui retinut sau arestat este obligatorie, daca motivele acestor masuri au disparut, precum si în alte situatii prevazute de lege.

(10) Persoana arestata preventiv are dreptul sa ceara punerea sa în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cautiune.

(11) Pâna la ramânerea definitiva a hotarârii judecatoresti de condamnare, persoana este considerata nevinovata.

(12) Nici o pedeapsa nu poate fi stabilita sau aplicata decât în conditiile si în temeiul legii.

(13) Sanctiunea privativa de libertate nu poate fi decât de natura penala.

ART. 24

Dreptul la aparare

(1) Dreptul la aparare este garantat.

(2) În tot cursul procesului, partile au dreptul sa fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

ART. 25

Libera circulatie

(1) Dreptul la libera circulatie, în tara si în strainatate, este garantat. Legea stabileste conditiile exercitarii acestui drept.

(2) Fiecarui cetatean îi este asigurat dreptul de a-si stabili domiciliul sau resedinta în orice localitate din tara, de a emigra, precum si de a reveni în tara.

ART. 26

Viata intima, familiala si privata

(1) Autoritatile publice respecta si ocrotesc viata intima, familiala si privata.

(2) Persoana fizica are dreptul sa dispuna de ea însasi, daca nu încalca drepturile si libertatile altora, ordinea publica sau bunele moravuri.

ART. 27

Inviolabilitatea domiciliului

(1) Domiciliul si resedinta sunt inviolabile. Nimeni nu poate patrunde sau ramâne în domiciliul ori în resedinta unei persoane fara învoirea acesteia.

(2) De la prevederile alineatului (1) se poate deroga prin lege pentru urmatoarele situatii:

- a) executarea unui mandat de arestare sau a unei hotarâri judecatoresti;
- b) înlaturarea unei primejdii privind viata, integritatea fizica sau bunurile unei persoane;
- c) apararea securitatii nationale sau a ordinii publice;
- d) prevenirea raspândirii unei epidemii.

(3) Perchezitia se dispune de judecator si se efectueaza în conditiile si în formele prevazute de lege.

(4) Perchezitiile în timpul noptii sunt interzise, în afara de cazul infractiunilor flagrante.

ART. 28

Secretul corespondentei

Secretul scrisorilor, al telegramelor, al altor trimiteri postale, al convorbirilor telefonice si al celorlalte mijloace legale de comunicare este inviolabil.

ART. 29

Libertatea constiintei

(1) Libertatea gândirii si a opiniilor, precum si libertatea credintelor religioase nu pot fi îngadite sub nici o forma. Nimeni nu poate fi constrâns sa adopte o opinie ori sa adere la o credinta religioasa, contrare convingerilor sale.

(2) Libertatea constiintei este garantata; ea trebuie sa se manifeste în spirit de toleranta si de respect reciproc.

(3) Cultele religioase sunt libere si se organizeaza potrivit statutelor proprii, în conditiile legii.

(4) În relatiile dintre culte sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau actiuni de învrajbire religioasa.

(5) Cultele religioase sunt autonome fata de stat si se bucura de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistentei religioase în armata, în spitale, în penitenciare, în azile si în orfelinate.

(6) Parintii sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educatia copiilor minori a caror raspundere le revine.

ART. 30

Libertatea de exprimare

(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credintelor si libertatea creatiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.

(2) Cenzura de orice fel este interzisa.

(3) Libertatea presei implica si libertatea de a înfiinta publicatii.

(4) Nici o publicatie nu poate fi suprimata.

(5) Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masa obligatia de a face publica sursa finantarii.

(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viata particulara a persoanei si nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defaimarea tarii si a natiunii, îndemnul la razboi de agresiune, la ura nationala, rasiala, de clasa sau religioasa, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violenta publica, precum si manifestarile obscene, contrare bunelor moravuri.

(8) Raspunderea civila pentru informatia sau pentru creatia adusa la cunostinta publica revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestarii artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în conditiile legii. Delictelor de presa se stabilesc prin lege.

ART. 31

Dreptul la informatie

(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informatie de interes public nu poate fi îngradit.

(2) Autoritatile publice, potrivit competentelor ce le revin, sunt obligate sa asigure informarea corecta a cetatenilor asupra treburilor publice si asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informatie nu trebuie sa prejudicieze masurile de protectie a tinerilor sau securitatea nationala.

(4) Mijloacele de informare în masa, publice si private, sunt obligate sa asigure informarea corecta a opiniei publice.

(5) Serviciile publice de radio si de televiziune sunt autonome. Ele trebuie sa garanteze grupurilor sociale si politice importante exercitarea dreptului la antena. Organizarea acestor servicii si controlul parlamentar asupra activitatii lor se reglementeaza prin lege organica.

ART. 32

Dreptul la învatatura

(1) Dreptul la învatatura este asigurat prin învatamântul general obligatoriu, prin învatamântul liceal si prin cel profesional, prin învatamântul superior, precum si prin alte forme de instructie si de perfectionare.

(2) Învatamântul de toate gradele se desfasoara în limba româna. În conditiile legii, învatamântul se poate desfasura si într-o limba de circulatie internationala.

(3) Dreptul persoanelor aparținând minoritatilor naționale de a învăța limba lor maternă și dreptul de a putea fi instruite în această limba sunt garantate; modalitățile de exercitare a acestor drepturi se stabilesc prin lege.

(4) Învățământul de stat este gratuit, potrivit legii. Statul acordă burse sociale de studii copiilor și tinerilor proveniți din familii defavorizate și celor instituționalizați, în condițiile legii.

(5) Învățământul de toate gradele se desfășoară în unități de stat, particulare și confesionale, în condițiile legii.

(6) Autonomia universitară este garantată.

(7) Statul asigură libertatea învățământului religios, potrivit cerințelor specifice fiecărui cult. În școlile de stat, învățământul religios este organizat și garantat prin lege.

ART. 33

Accesul la cultura

(1) Accesul la cultura este garantat, în condițiile legii.

(2) Libertatea persoanei de a-și dezvolta spiritualitatea și de a accede la valorile culturii naționale și universale nu poate fi îngradită.

(3) Statul trebuie să asigure păstrarea identității spirituale, sprijinirea culturii naționale, stimularea artelor, protejarea și conservarea moștenirii culturale, dezvoltarea creativității contemporane, promovarea valorilor culturale și artistice ale României în lume.

ART. 34

Dreptul la ocrotirea sănătății

(1) Dreptul la ocrotirea sănătății este garantat.

(2) Statul este obligat să ia măsuri pentru asigurarea igienei și a sănătății publice.

(3) Organizarea asistenței medicale și a sistemului de asigurări sociale pentru boala, accidente, maternitate și recuperare, controlul exercitării profesiilor medicale și a activităților paramedicale, precum și alte măsuri de protecție a sănătății fizice și mentale a persoanei se stabilesc potrivit legii.

ART. 35

Dreptul la mediu sănătos

(1) Statul recunoaște dreptul oricărei persoane la un mediu înconjurător sănătos și echilibrat ecologic.

(2) Statul asigură cadrul legislativ pentru exercitarea acestui drept.

(3) Persoanele fizice și juridice au îndatorirea de a proteja și a ameliora mediul înconjurător.

ART. 36

Dreptul de vot

(1) Cetățenii au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv.

(2) Nu au drept de vot debili sau alienatii mintal, pusi sub interdictie, si nici persoanele condamnate, prin hotarâre judecatoreasca definitiva, la pierderea drepturilor electorale.

ART. 37

Dreptul de a fi ales

(1) Au dreptul de a fi alesi cetatenii cu drept de vot care îndeplinesc conditiile prevazute în [articolul 16](#) alineatul (3), daca nu le este interzisa asocierea în partide politice, potrivit [articolului 40](#) alineatul (3).

(2) Candidatii trebuie sa fi împlinit, pâna în ziua alegerilor inclusiv, vârsta de cel puțin 23 de ani pentru a fi alesi în Camera Deputatilor sau în organele administratiei publice locale, vârsta de cel puțin 33 de ani pentru a fi alesi în Senat si vârsta de cel puțin 35 de ani pentru a fi alesi în functia de Presedinte al României.

ART. 38

Dreptul de a fi ales în Parlamentul European

În conditiile aderarii României la Uniunea Europeana, cetatenii români au dreptul de a alege si de a fi alesi în Parlamentul European.

ART. 39

Libertatea întrunirilor

Mitingurile, demonstratiile, procesiunile sau orice alte întruniri sunt libere si se pot organiza si desfasura numai în mod pasnic, fara nici un fel de arme.

ART. 40

Dreptul de asociere

(1) Cetatenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate si în alte forme de asociere.

(2) Partidele sau organizatiile care, prin scopurile ori prin activitatea lor, militeaza împotriva pluralismului politic, a principiilor statului de drept ori a suveranitatii, a integritatii sau a independentei României sunt neconstitutionale.

(3) Nu pot face parte din partide politice judecatorii Curtii Constitutionale, avocatii poporului, magistratii, membrii activi ai armatei, politistii si alte categorii de functionari publici stabilite prin lege organica.

(4) Asociatiile cu caracter secret sunt interzise.

ART. 41

Munca si protectia sociala a muncii

(1) Dreptul la munca nu poate fi îngradit. Alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupatiei, precum si a locului de munca este libera.

(2) Salariatii au dreptul la masuri de protectie sociala. Acestea privesc securitatea si sanatatea salariatilor, regimul de munca al femeilor si al tinerilor, instituirea unui salariu minim brut pe tara, repausul saptamânal, concediul de

odihna platit, prestarea muncii în conditii deosebite sau speciale, formarea profesionala, precum si alte situatii specifice, stabilite prin lege.

(3) Durata normala a zilei de lucru este, în medie, de cel mult 8 ore.

(4) La munca egala, femeile au salariu egal cu barbatii.

(5) Dreptul la negocieri colective în materie de munca si caracterul obligatoriu al conventiilor colective sunt garantate.

ART. 42

Interzicerea muncii fortate

(1) Munca fortata este interzisa.

(2) Nu constituie munca fortata:

a) activitatile pentru îndeplinirea îndatoririlor militare, precum si cele desfasurate, potrivit legii, în locul acestora, din motive religioase sau de constiinta;

b) munca unei persoane condamnate, prestata în conditii normale, în perioada de detentie sau de libertate conditionata;

c) prestatiile impuse în situatia creata de calamitati ori de alt pericol, precum si cele care fac parte din obligatiile civile normale stabilite de lege.

ART. 43

Dreptul la greva

(1) Salariatii au dreptul la greva pentru apararea intereselor profesionale, economice si sociale.

(2) Legea stabileste conditiile si limitele exercitarii acestui drept, precum si garantiile necesare asigurarii serviciilor esentiale pentru societate.

ART. 44

Dreptul de proprietate privata

(1) Dreptul de proprietate, precum si creantele asupra statului, sunt garantate. Continutul si limitele acestor drepturi sunt stabilite de lege.

(2) Proprietatea privata este garantata si ocrotita în mod egal de lege, indiferent de titular. Cetatenii straini si apatrizii pot dobândi dreptul de proprietate privata asupra terenurilor numai în conditiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeana si din alte tratate internationale la care România este parte, pe baza de reciprocitate, în conditiile prevazute prin lege organica, precum si prin mostenire legala.

(3) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauza de utilitate publica, stabilita potrivit legii, cu dreapta si prealabila despagubire.

(4) Sunt interzise nationalizarea sau orice alte masuri de trecere silita în proprietate publica a unor bunuri pe baza apartenentei sociale, etnice, religioase, politice sau de alta natura discriminatorie a titularilor.

(5) Pentru lucrari de interes general, autoritatea publica poate folosi subsolul oricarei proprietati imobiliare, cu obligatia de a despagubi proprietarul pentru

daunele aduse solului, plantatiilor sau constructiilor, precum si pentru alte daune imputabile autoritatii.

(6) Despagubirile prevazute în alineatele (3) si (5) se stabilesc de comun acord cu proprietarul sau, în caz de divergenta, prin justitie.

(7) Dreptul de proprietate obliga la respectarea sarcinilor privind protectia mediului si asigurarea bunei vecinatati, precum si la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii sau obiceiului, revin proprietarului.

(8) Avera dobândita licit nu poate fi confiscata. Caracterul licit al dobândirii se prezuma.

(9) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infractiuni ori contraventii pot fi confiscate numai în conditiile legii.

ART. 45

Libertatea economica

Accesul liber al persoanei la o activitate economica, libera initiativa si exercitarea acestora în conditiile legii sunt garantate.

ART. 46

Dreptul la mostenire

Dreptul la mostenire este garantat.

ART. 47

Nivelul de trai

(1) Statul este obligat sa ia masuri de dezvoltare economica si de protectie sociala, de natura sa asigure cetatenilor un nivel de trai decent.

(2) Cetatenii au dreptul la pensie, la concediu de maternitate platit, la asistenta medicala în unitatile sanitare de stat, la ajutor de somaj si la alte forme de asigurari sociale publice sau private, prevazute de lege. Cetatenii au dreptul si la masuri de asistenta sociala, potrivit legii.

ART. 48

Familia

(1) Familia se întemeiaza pe casatoria liber consimtita între sotii, pe egalitatea acestora si pe dreptul si îndatorirea parintilor de a asigura cresterea, educatia si instruirea copiilor.

(2) Condițiile de încheiere, de desfacere si de nulitate a casatoriei se stabilesc prin lege. Casatoria religioasa poate fi celebrata numai dupa casatoria civila.

(3) Copiii din afara casatoriei sunt egali în fata legii cu cei din casatorie.

ART. 49

Protectia copiilor si a tinerilor

(1) Copiii si tinerii se bucura de un regim special de protectie si de asistenta în realizarea drepturilor lor.

(2) Statul acorda alocatii pentru copii si ajutoare pentru îngrijirea copilului bolnav ori cu handicap. Alte forme de protectie sociala a copiilor si a tinerilor se stabilesc prin lege.

(3) Exploatarea minorilor, folosirea lor în activitati care le-ar dauna sanatatii, moralitatii sau care le-ar pune în primejdie viata ori dezvoltarea normala sunt interzise.

(4) Minorii sub vârsta de 15 ani nu pot fi angajati ca salariati.

(5) Autoritatile publice au obligatia sa contribuie la asigurarea conditiilor pentru participarea libera a tinerilor la viata politica, sociala, economica, culturala si sportiva a tarii.

ART. 50

Protectia persoanelor cu handicap

Persoanele cu handicap se bucura de protectie speciala. Statul asigura realizarea unei politici nationale de egalitate a sanselor, de prevenire si de tratament ale handicapului, în vederea participarii efective a persoanelor cu handicap în viata comunitatii, respectând drepturile si îndatoririle ce revin parintilor si tutorilor.

ART. 51

Dreptul de petitionare

(1) Cetatenii au dreptul sa se adreseze autoritatilor publice prin petitii formulate numai în numele semnatarilor.

(2) Organizatiile legal constituite au dreptul sa adreseze petitii exclusiv în numele colectivelor pe care le reprezinta.

(3) Exercitarea dreptului de petitionare este scutita de taxa.

(4) Autoritatile publice au obligatia sa raspunda la petitii în termenele si în conditiile stabilite potrivit legii.

ART. 52

Dreptul persoanei vatamate de o autoritate publica

(1) Persoana vatamata într-un drept al sau ori într-un interes legitim, de o autoritate publica, printr-un act administrativ sau prin nesolutionarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptatita sa obtina recunoasterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anulara actului si repararea pagubei.

(2) Conditiiile si limitele exercitarii acestui drept se stabilesc prin lege organica.

(3) Statul raspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Raspunderea statului este stabilita în conditiile legii si nu înlatura raspunderea magistratilor care si-au exercitat functia cu rea-credinta sau grava neglijenta.

ART. 53

Restrângerea exercitiului unor drepturi sau al unor libertati

(1) Exerciitiul unor drepturi sau al unor libertati poate fi restrâns numai prin lege si numai daca se impune, dupa caz, pentru: apararea securitatii nationale, a ordinii, a sanatatii ori a moralei publice, a drepturilor si a libertatilor cetatenilor;

desfasurarea instructiei penale; prevenirea consecintelor unei calamitati naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.

(2) Restrângerea poate fi dispusa numai daca este necesara într-o societate democratica. Masura trebuie sa fie proportionala cu situatia care a determinat-o, sa fie aplicata în mod nediscriminatoriu si fara a aduce atingere existentei dreptului sau a libertatii.

CAP. 3

Îndatoririle fundamentale

ART. 54

Fidelitatea fata de tara

(1) Fidelitatea fata de tara este sacra.

(2) Cetatenii carora le sunt încredintate functii publice, precum si militarii, raspund de îndeplinirea cu credinta a obligatiilor ce le revin si, în acest scop, vor depune juramântul cerut de lege.

ART. 55

Apararea tarii

(1) Cetatenii au dreptul si obligatia sa apere România.

(2) Conditiiile privind îndeplinirea îndatoririlor militare se stabilesc prin lege organica.

(3) Cetatenii pot fi încorporati de la vârsta de 20 de ani si pâna la vârsta de 35 de ani, cu exceptia voluntarilor, în conditiile legii organice.

ART. 56

Contributii financiare

(1) Cetatenii au obligatia sa contribuie, prin impozite si prin taxe, la cheltuielile publice.

(2) Sistemul legal de impuneri trebuie sa asigure asezarea justa a sarcinilor fiscale.

(3) Orice alte prestatii sunt interzise, în afara celor stabilite prin lege, în situatii exceptionale.

ART. 57

Exercitarea drepturilor si a libertatilor

Cetatenii români, cetatenii straini si apatrizii trebuie sa-si exercite drepturile si libertatile constitutionale cu buna-credinta, fara sa încalce drepturile si libertatile celorlalti.

CAP. 4

Avocatul Poporului

ART. 58

Numirea si rolul

(1) Avocatul Poporului este numit pe o durata de 5 ani pentru apararea drepturilor si libertatilor persoanelor fizice. Adjunctii Avocatului Poporului sunt specializati pe domenii de activitate.

(2) Avocatul Poporului si adjunctii sai nu pot îndeplini nici o alta functie publica sau privata, cu exceptia functiilor didactice din învățământul superior.

(3) Organizarea si functionarea institutiei Avocatul Poporului se stabilesc prin lege organica.

ART. 59

Exercitarea atributiilor

(1) Avocatul Poporului își exercita atributiile din oficiu sau la cererea persoanelor lezate în drepturile si în libertatile lor, în limitele stabilite de lege.

(2) Autoritatile publice sunt obligate sa asigure Avocatului Poporului sprijinul necesar în exercitarea atributiilor sale.

ART. 60

Raportul în fata Parlamentului

Avocatul Poporului prezinta celor doua Camere ale Parlamentului rapoarte, anual sau la cererea acestora. Rapoartele pot contine recomandari privind legislatia sau masuri de alta natura, pentru ocrotirea drepturilor si a libertatilor cetatenilor.

TITLUL III

Autoritatile publice

CAP. 1

Parlamentul

SECTIUNEA 1

Organizare si functionare

ART. 61

Rolul si structura

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român si unica autoritate legiuitoare a tarii.

(2) Parlamentul este alcatuit din Camera Deputatilor si Senat.

ART. 62

Alegerea Camerelor

(1) Camera Deputatilor si Senatul sunt alese prin vot universal, egal, direct, secret si liber exprimat, potrivit legii electorale.

(2) Organizatiile cetatenilor aparținând minoritatilor nationale, care nu întrunesc în alegeri numărul de voturi pentru a fi reprezentate în Parlament, au dreptul la câte un loc de deputat, în condițiile legii electorale. Cetatenii unei minoritati nationale pot fi reprezentati numai de o singura organizatie.

(3) Numarul deputatilor si al senatorilor se stabileste prin legea electorala, în raport cu populatia tarii.

ART. 63

Durata mandatului

(1) Camera Deputatilor si Senatul sunt alese pentru un mandat de 4 ani, care se prelungeste de drept în stare de mobilizare, de razboi, de asediu sau de urgenta, pâna la încetarea acestora.

(2) Alegerile pentru Camera Deputatilor si pentru Senat se desfasoara în cel mult 3 luni de la expirarea mandatului sau de la dizolvarea Parlamentului.

(3) Parlamentul nou ales se întruneste, la convocarea Presedintelui României, în cel mult 20 de zile de la alegeri.

(4) Mandatul Camerelor se prelungeste pâna la întrunirea legala a noului Parlament. În aceasta perioada nu poate fi revizuita Constitutia si nu pot fi adoptate, modificate sau abrogate legi organice.

(5) Proiectele de legi sau propunerile legislative înscrise pe ordinea de zi a Parlamentului precedent își continua procedura în noul Parlament.

ART. 64

Organizarea interna

(1) Organizarea si functionarea fiecărei Camere se stabilesc prin regulament propriu. Resursele financiare ale Camerelor sunt prevazute în bugetele aprobate de acestea.

(2) Fiecare Camera își alege un birou permanent. Presedintele Camerei Deputatilor si presedintele Senatului se aleg pe durata mandatului Camerelor. Ceilalti membri ai birourilor permanente sunt alesi la începutul fiecărei sesiuni. Membrii birourilor permanente pot fi revocati înainte de expirarea mandatului.

(3) Deputatii si senatorii se pot organiza în grupuri parlamentare, potrivit regulamentului fiecărei Camere.

(4) Fiecare Camera își constituie comisii permanente si poate institui comisii de ancheta sau alte comisii speciale. Camerele își pot constitui comisii comune.

(5) Birourile permanente si comisiile parlamentare se alcatuiesc potrivit configuratiei politice a fiecărei Camere.

ART. 65

Sedintele Camerelor

(1) Camera Deputatilor si Senatul lucreaza în sedinte separate.

(2) Camerele își desfasoara lucrarile si în sedinte comune, potrivit unui regulament adoptat cu votul majoritatii deputatilor si senatorilor, pentru:

- a) primirea mesajului Presedintelui României;
- b) aprobarea bugetului de stat si a bugetului asigurarilor sociale de stat;
- c) declararea mobilizarii totale sau partiale;
- d) declararea starii de razboi;
- e) suspendarea sau încetarea ostilitatilor militare;
- f) aprobarea strategiei nationale de aparare a tarii;
- g) examinarea rapoartelor Consiliului Suprem de Aparare a Tarii;
- h) numirea, la propunerea Presedintelui României, a directorilor serviciilor de informatii si exercitarea controlului asupra activitatii acestor servicii;
- i) numirea Avocatului Poporului;
- j) stabilirea statutului deputatilor si al senatorilor, stabilirea indemnizatiei si a celorlalte drepturi ale acestora;
- k) îndeplinirea altor atributii care, potrivit Constitutiei sau regulamentului, se exercita în sedinta comuna.

ART. 66

Sesiuni

(1) Camera Deputatilor si Senatul se întrunesc în doua sesiuni ordinare pe an. Prima sesiune începe în luna februarie si nu poate depasi sfârșitul lunii iunie. A doua sesiune începe în luna septembrie si nu poate depasi sfârșitul lunii decembrie.

(2) Camera Deputatilor si Senatul se întrunesc si în sesiuni extraordinare, la cererea Presedintelui României, a biroului permanent al fiecărei Camere ori a cel puțin o treime din numarul deputatilor sau al senatorilor.

(3) Convocarea Camerelor se face de presedintii acestora.

ART. 67

Actele juridice si cvorumul legal

Camera Deputatilor si Senatul adopta legi, hotarâri si motiuni, în prezenta majoritatii membrilor.

ART. 68

Caracterul public al sedintelor

(1) Sedintele celor doua Camere sunt publice.

(2) Camerele pot hotarî ca anumite sedinte sa fie secrete.

SECTIUNEA a 2-a

Statutul deputatilor si al senatorilor

ART. 69

Mandatul reprezentativ

(1) În exercitarea mandatului, deputatii si senatorii sunt în serviciul poporului.

(2) Orice mandat imperativ este nul.

ART. 70

Mandatul deputatilor si al senatorilor

(1) Deputatii si senatorii intra în exercitiul mandatului la data întrunirii legale a Camerei din care fac parte, sub conditia validarii alegerii si a depunerii juramântului. Juramântul se stabileste prin lege organica.

(2) Calitatea de deputat sau de senator înceteaza la data întrunirii legale a Camerelor nou alese sau în caz de demisie, de pierdere a drepturilor electorale, de incompatibilitate ori de deces.

ART. 71

Incompatibilitati

(1) Nimeni nu poate fi, în acelasi timp, deputat si senator.

(2) Calitatea de deputat sau de senator este incompatibila cu exercitarea oricarei functii publice de autoritate, cu exceptia celei de membru al Guvernului.

(3) Alte incompatibilitati se stabilesc prin lege organica.

ART. 72

Imunitatea parlamentara

(1) Deputatii si senatorii nu pot fi trasi la raspundere juridica pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului.

(2) Deputatii si senatorii pot fi urmariti si trimisi în judecata penala pentru fapte care nu au legatura cu voturile sau cu opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, dar nu pot fi perchezitionati, retinuti sau arestati fara încuviintarea Camerei din care fac parte, dupa ascultarea lor. Urmarirea si trimiterea în judecata penala se pot face numai de catre Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casatie si Justitie. Competenta de judecata apartine Înaltei Curti de Casatie si Justitie.

(3) În caz de infractiune flagranta, deputatii sau senatorii pot fi retinuti si supusi perchezitiei. Ministrul justitiei îl va informa neîntârziat pe presedintele Camerei asupra retinerii si a perchezitiei. În cazul în care Camera sesizata constata ca nu exista temei pentru retinere, va dispune imediat revocarea acestei masuri.

SECTIUNEA a 3-a

Legiferarea

ART. 73

Categorii de legi

(1) Parlamentul adopta legi constitutionale, legi organice si legi ordinare.

(2) Legile constitutionale sunt cele de revizuire a Constitutiei.

(3) Prin lege organica se reglementeaza:

a) sistemul electoral; organizarea si functionarea Autoritatii Electorale Permanente;

b) organizarea, functionarea si finantarea partidelor politice;

- c) statutul deputatilor si al senatorilor, stabilirea indemnizatiei si a celorlalte drepturi ale acestora;
- d) organizarea si desfasurarea referendumului;
- e) organizarea Guvernului si a Consiliului Suprem de Aparare a Tarii;
- f) regimul starii de mobilizare partiala sau totala a fortelor armate si al starii de razboi;
- g) regimul starii de asediu si al starii de urgenta;
- h) infractiunile, pedepsele si regimul executarii acestora;
- i) acordarea amnistiei sau a gratierii colective;
- j) statutul functionarilor publici;
- k) contenciosul administrativ;
- l) organizarea si functionarea Consiliului Superior al Magistraturii, a instantelor judecatoresti, a Ministerului Public si a Curtii de Conturi;
- m) regimul juridic general al proprietatii si al mostenirii;
- n) organizarea generala a invatamântului;
- o) organizarea administratiei publice locale, a teritoriului, precum si regimul general privind autonomia locala;
- p) regimul general privind raporturile de munca, sindicatele, patronatele si protectia sociala;
- r) statutul minoritatilor nationale din România;
- s) regimul general al cultelor;
- t) celelalte domenii pentru care în Constitutie se prevede adoptarea de legi organice.

ART. 74

Initiativa legislativa

(1) Initiativa legislativa apartine, dupa caz, Guvernului, deputatilor, senatorilor sau unui numar de cel putin 100.000 de cetateni cu drept de vot. Cetatenii care își manifesta dreptul la initiativa legislativa trebuie sa provina din cel putin un sfert din judetele tarii, iar în fiecare din aceste judete, respectiv în municipiul Bucuresti, trebuie sa fie înregistrate cel putin 5.000 de semnaturi în sprijinul acestei initiative.

(2) Nu pot face obiectul initiativei legislative a cetatenilor problemele fiscale, cele cu caracter international, amnistia si gratierea.

(3) Guvernul își exercita initiativa legislativa prin transmiterea proiectului de lege catre Camera competenta sa îl adopte, ca prima Camera sesizata.

(4) Deputatii, senatorii si cetatenii care exercita dreptul la initiativa legislativa pot prezenta propuneri legislative numai în forma ceruta pentru proiectele de legi.

(5) Propunerile legislative se supun dezbaterii mai întâi Camerei competente sa le adopte, ca prima Camera sesizata.

ART. 75

Sesizarea Camerelor

(1) Se supun spre dezbatere si adoptare Camerei Deputatilor, ca prima Camera sesizata, proiectele de legi si propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau a altor acorduri internationale si a masurilor legislative ce rezulta din aplicarea acestor tratate sau acorduri, precum si proiectele legilor organice prevazute la [articolul 31](#) alineatul (5), [articolul 40](#) alineatul (3), [articolul 55](#) alineatul (2), [articolul 58](#) alineatul (3), [articolul 73](#) alineatul (3) literele e), k), l), n), o), [articolul 79](#) alineatul (2), [articolul 102](#) alineatul (3), [articolul 105](#) alineatul (2), [articolul 117](#) alineatul (3), [articolul 118](#) alineatele (2) si (3), [articolul 120](#) alineatul (2), [articolul 126](#) alineatele (4) si (5) si [articolul 142](#) alineatul (5). Celelalte proiecte de legi sau propuneri legislative se supun dezbaterii si adoptarii, ca prima Camera sesizata, Senatului.

(2) Prima Camera sesizata se pronunta în termen de 45 de zile. Pentru coduri si alte legi de complexitate deosebita termenul este de 60 de zile. În cazul depasirii acestor termene se considera ca proiectele de legi sau propunerile legislative au fost adoptate.

(3) Dupa adoptare sau respingere de catre prima Camera sesizata, proiectul sau propunerea legislativa se trimite celeilalte Camere care va decide definitiv.

(4) În cazul în care prima Camera sesizata adopta o prevedere care, potrivit alineatului (1), intra în competenta sa decizionala, prevederea este definitiv adoptata daca si cea de-a doua Camera este de acord. În caz contrar, numai pentru prevederea respectiva, legea se întoarce la prima Camera sesizata, care va decide definitiv în procedura de urgenta.

(5) Dispozitiile alineatului (4) referitoare la întoarcerea legii se aplica în mod corespunzator si în cazul în care Camera decizionala adopta o prevedere pentru care competenta decizionala apartine primei Camere.

ART. 76

Adoptarea legilor si a hotarârilor

(1) Legile organice si hotarârile privind regulamentele Camerelor se adopta cu votul majoritatii membrilor fiecărei Camere.

(2) Legile ordinare si hotarârile se adopta cu votul majoritatii membrilor prezenti din fiecare Camera.

(3) La cererea Guvernului sau din proprie initiativa, Parlamentul poate adopta proiecte de legi sau propuneri legislative cu procedura de urgenta, stabilita potrivit regulamentului fiecărei Camere.

ART. 77

Promulgarea legii

(1) Legea se trimite, spre promulgare, Presedintelui României. Promulgarea legii se face în termen de cel mult 20 de zile de la primire.

(2) Înainte de promulgare, Presedintele poate cere Parlamentului, o singura data, reexaminarea legii.

(3) Dacă Președintele a cerut reexaminarea legii ori dacă s-a cerut verificarea constituționalității ei, promulgarea legii se face în cel mult 10 zile de la primirea legii adoptate după reexaminare sau de la primirea deciziei Curții Constituționale, prin care i s-a confirmat constituționalitatea.

ART. 78

Intrarea în vigoare a legii

Legea se publică în Monitorul Oficial al României și intră în vigoare la 3 zile de la data publicării sau la o dată ulterioară prevăzută în textul ei.

ART. 79

Consiliul Legislativ

(1) Consiliul Legislativ este organ consultativ de specialitate al Parlamentului, care avizează proiectele de acte normative în vederea sistematizării, unificării și coordonării întregii legislații. El ține evidența oficială a legislației României.

(2) Înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ se stabilesc prin lege organică.

CAP. 2

Președintele României

ART. 80

Rolul Președintelui

(1) Președintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării.

(2) Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.

ART. 81

Alegerea Președintelui

(1) Președintele României este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Este declarat ales candidatul care a întrunit, în primul tur de scrutin, majoritatea de voturi ale alegătorilor înscrși în listele electorale.

(3) În cazul în care nici unul dintre candidați nu a întrunit această majoritate, se organizează al doilea tur de scrutin, între primii doi candidați stabiliți în ordinea numărului de voturi obținute în primul tur. Este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi.

(4) Nici o persoană nu poate îndeplini funcția de Președinte al României decât pentru cel mult două mandate. Acestea pot fi și succesive.

ART. 82

Validarea mandatului și depunerea jurământului

(1) Rezultatul alegerilor pentru functia de Presedinte al României este validat de Curtea Constitutionala.

(2) Candidatul a carui alegere a fost validata depune în fata Camerei Deputatilor si a Senatului, în sedinta comuna, urmatorul juramânt:

"Jur sa-mi daruiesc toata puterea si priceperea pentru propasirea spirituala si materiala a poporului român, sa respect Constitutia si legile tarii, sa apar democratia, drepturile si libertatile fundamentale ale cetatenilor, suveranitatea, independenta, unitatea si integritatea teritoriala a României. Asa sa-mi ajute Dumnezeu!".

ART. 83

Durata mandatului

(1) Mandatul Presedintelui României este de 5 ani si se exercita de la data depunerii juramântului.

(2) Presedintele României își exercita mandatul pâna la depunerea juramântului de Presedinte nou ales.

(3) Mandatul Presedintelui României poate fi prelungit, prin lege organica, în caz de razboi sau de catastrofa.

ART. 84

Incompatibilitati si imunitati

(1) În timpul mandatului, Presedintele României nu poate fi membru al unui partid si nu poate îndeplini nici o alta functie publica sau privata.

(2) Presedintele României se bucura de imunitate. Prevederile [articolului 72](#) alineatul (1) se aplica în mod corespunzator.

ART. 85

Numirea Guvernului

(1) Presedintele României desemneaza un candidat pentru functia de prim-ministru si numeste Guvernul pe baza votului de încredere acordat de Parlament.

(2) În caz de remaniere guvernamentala sau de vacanta a postului, Presedintele revoca si numeste, la propunerea primului i-ministru, pe unii membri ai Guvernului.

(3) Daca prin propunerea de remaniere se schimba structura sau compozitia politica a Guvernului, Presedintele României va putea exercita atributia prevazuta la alineatul (2) numai pe baza aprobarii Parlamentului, acordata la propunerea primului-ministru.

ART. 86

Consultarea Guvernului

Presedintele României poate consulta Guvernul cu privire la probleme urgente si de importanta deosebita.

ART. 87

Participarea la sedintele Guvernului

(1) Presedintele României poate lua parte la sedintele Guvernului în care se dezbat probleme de interes national privind politica externa, apararea tarii, asigurarea ordinii publice si, la cererea primului-ministru, în alte situatii.

(2) Presedintele României prezideaza sedintele Guvernului la care participa.

ART. 88

Mesaje

Presedintele României adreseaza Parlamentului mesaje cu privire la principalele probleme politice ale natiunii.

ART. 89

Dizolvarea Parlamentului

(1) Dupa consultarea presedintilor celor doua Camere si a liderilor grupurilor parlamentare, Presedintele României poate sa dizolve Parlamentul, daca acesta nu a acordat votul de încredere pentru formarea Guvernului în termen de 60 de zile de la prima solicitare si numai dupa respingerea a cel putin doua solicitari de învestitura.

(2) În cursul unui an, Parlamentul poate fi dizolvat o singura data.

(3) Parlamentul nu poate fi dizolvat în ultimele 6 luni ale mandatului Presedintelui României si nici în timpul starii de mobilizare, de razboi, de asediu sau de urgenta.

ART. 90

Referendumul

Presedintele României, dupa consultarea Parlamentului, poate cere poporului sa-si exprime, prin referendum, vointa cu privire la probleme de interes national.

ART. 91

Atributii în domeniul politicii externe

(1) Presedintele încheie tratate internationale în numele României, negociate de Guvern, si le supune spre ratificare Parlamentului, într-un termen rezonabil. Celelalte tratate si acorduri internationale se încheie, se aproba sau se ratifica potrivit procedurii stabilite prin lege.

(2) Presedintele, la propunerea Guvernului, acrediteaza si recheama reprezentantii diplomatici ai României si aproba înfiintarea, desfiintarea sau schimbarea rangului misiunilor diplomatice.

(3) Reprezentantii diplomatici ai altor state sunt acreditati pe lângă Presedintele României.

ART. 92

Atributii în domeniul apararii

(1) Presedintele României este comandantul fortelor armate si îndeplineste functia de presedinte al Consiliului Suprem de Aparare a Tarii.

(2) El poate declara, cu aprobarea prealabila a Parlamentului, mobilizarea partiala sau totala a fortelor armate. Numai în cazuri exceptionale, hotarârea

Presedintelui se supune ulterior aprobarii Parlamentului, în cel mult 5 zile de la adoptare.

(3) În caz de agresiune armata îndreptată împotriva țării, Presedintele României ia măsuri pentru respingerea agresiunii și le aduce neîntârziat la cunostința Parlamentului, printr-un mesaj. Dacă Parlamentul nu se afla în sesiune, el se convoacă de drept în 24 de ore de la declansarea agresiunii.

(4) În caz de mobilizare sau de război Parlamentul își continuă activitatea pe toată durata acestor stări, iar dacă nu se afla în sesiune, se convoacă de drept în 24 de ore de la declararea lor.

ART. 93

Măsuri excepționale

(1) Presedintele României instituie, potrivit legii, starea de asediu sau starea de urgență în întreaga țară ori în unele unități administrativ-teritoriale și solicită Parlamentului încuviințarea măsurii adoptate, în cel mult 5 zile de la luarea acesteia.

(2) Dacă Parlamentul nu se afla în sesiune, el se convoacă de drept în cel mult 48 de ore de la instituirea stării de asediu sau a stării de urgență și funcționează pe toată durata acestora.

ART. 94

Alte atribuții

Presedintele României îndeplinește și următoarele atribuții:

- a) conferă decorații și titluri de onoare;
- b) acordă gradele de maresal, de general și de amiral;
- c) numește în funcții publice, în condițiile prevăzute de lege;
- d) acordă grațierea individuală.

ART. 95

Suspendarea din funcție

(1) În cazul săvârșirii unor fapte grave prin care încalca prevederile Constituției, Presedintele României poate fi suspendat din funcție de Camera Deputaților și de Senat, în ședința comună, cu votul majorității deputaților și senatorilor, după consultarea Curții Constituționale. Presedintele poate da Parlamentului explicații cu privire la faptele ce i se impută.

(2) Propunerea de suspendare din funcție poate fi inițiată de cel puțin o treime din numărul deputaților și senatorilor și se aduce, neîntârziat, la cunostința Presedintelui.

(3) Dacă propunerea de suspendare din funcție este aprobată, în cel mult 30 de zile se organizează un referendum pentru demiterea Presedintelui.

ART. 96

Punerea sub acuzare

(1) Camera Deputatilor si Senatul, în sedinta comuna, cu votul a cel puțin doua treimi din numarul deputatilor si senatorilor, pot hotărî punerea sub acuzare a Presedintelui României pentru înalta tradare.

(2) Propunerea de punere sub acuzare poate fi initiata de majoritatea deputatilor si senatorilor si se aduce, neîntârziat, la cunostinta Presedintelui României pentru a putea da explicatii cu privire la faptele ce i se imputa.

(3) De la data punerii sub acuzare si pâna la data demiterii Presedintele este suspendat de drept.

(4) Competenta de judecata apartine Înaltei Curti de Casatie si Justitie. Presedintele este demis de drept la data ramânerii definitive a hotarârrii de condamnare.

ART. 97

Vacanta functiei

(1) Vacanta functiei de Presedinte al României intervine în caz de demisie, de demitere din functie, de imposibilitate definitiva a exercitarii atributiilor sau de deces.

(2) În termen de 3 luni de la data la care a intervenit vacanta functiei de Presedinte al României, Guvernul va organiza alegeri pentru un nou Presedinte.

ART. 98

Interimatul functiei

(1) Daca functia de Presedinte devine vacanta ori daca Presedintele este suspendat din functie sau daca se afla în imposibilitate temporara de a-si exercita atributiile, interimatul se asigura, în ordine, de presedintele Senatului sau de presedintele Camerei Deputatilor.

(2) Atributiile prevazute la [articolele 88](#) - 90 nu pot fi exercitate pe durata interimatului functiei prezidentiale.

ART. 99

Raspunderea presedintelui interimar

Daca persoana care asigura interimatul functiei de Presedinte al României savârseste fapte grave, prin care se încalca prevederile Constitutiei, se aplica [articolul 95](#) si [articolul 98](#).

ART. 100

Actele Presedintelui

(1) În exercitarea atributiilor sale, Presedintele României emite decrete care se publica în Monitorul Oficial al României. Nepublicarea atrage inexistenta decretului.

(2) Decretele emise de Presedintele României în exercitarea atributiilor sale prevazute în [articolul 91](#) alineatele (1) si (2), [articolul 92](#) alineatele (2) si (3), [articolul 93](#) alineatul (1) si [articolul 94](#) literele a), b) si d) se contrasemneaza de primul-ministru.

ART. 101

Indemnizatia si celelalte drepturi

Indemnizatia si celelalte drepturi ale Presedintelui României se stabilesc prin lege.

CAP. 3

Guvernul

ART. 102

Rolul si structura

(1) Guvernul, potrivit programului sau de guvernare acceptat de Parlament, asigura realizarea politicii interne si externe a tarii si exercita conducerea generala a administratiei publice.

(2) În îndeplinirea atributiilor sale, Guvernul coopereaza cu organismele sociale interesate.

(3) Guvernul este alcatuit din prim-ministru, ministri si alti membri stabiliti prin lege organica.

ART. 103

Învestitura

(1) Presedintele României desemneaza un candidat pentru functia de prim-ministru, în urma consultarii partidului care are majoritatea absoluta în Parlament ori, daca nu exista o asemenea majoritate, a partidelor reprezentate în Parlament.

(2) Candidatul pentru functia de prim-ministru va cere, în termen de 10 zile de la desemnare, votul de încredere al Parlamentului asupra programului si a întregii liste a Guvernului.

(3) Programul si lista Guvernului se dezbat de Camera Deputatilor si de Senat, în sedinta comuna. Parlamentul acorda încredere Guvernului cu votul majoritatii deputatilor si senatorilor.

ART. 104

Juramântul de credinta

(1) Primul-ministru, ministrii si ceilalti membri ai Guvernului vor depune individual, în fata Presedintelui României, juramântul de la [articolul 82](#).

(2) Guvernul în întregul sau si fiecare membru în parte își exercita mandatul, începând de la data depunerii juramântului.

ART. 105

Incompatibilitati

(1) Functia de membru al Guvernului este incompatibila cu exercitarea altei functii publice de autoritate, cu exceptia celei de deputat sau de senator. De asemenea, ea este incompatibila cu exercitarea unei functii de reprezentare profesionala salarizate în cadrul organizatiilor cu scop comercial.

(2) Alte incompatibilitati se stabilesc prin lege organica.

ART. 106

Încetarea functiei de membru al Guvernului

Functia de membru al Guvernului înceteaza în urma demisiei, a revocarii, a pierderii drepturilor electorale, a starii de incompatibilitate, a decesului, precum si în alte cazuri prevazute de lege.

ART. 107

Primul-ministru

(1) Primul-ministru conduce Guvernul si coordoneaza activitatea membrilor acestuia, respectând atributiile ce le revin. De asemenea, prezinta Camerei Deputatilor sau Senatului rapoarte si declaratii cu privire la politica Guvernului, care se dezbat cu prioritate.

(2) Presedintele României nu îl poate revoca pe primul-ministru.

(3) Daca primul-ministru se afla în una dintre situatiile prevazute la [articolul 106](#), cu exceptia revocarii, sau este în imposibilitate de a-si exercita atributiile, Presedintele României va desemna un alt membru al Guvernului ca prim-ministru interimar, pentru a îndeplini atributiile primului-ministru, pâna la formarea noului Guvern. Interimatul, pe perioada imposibilitatii exercitarii atributiilor, înceteaza daca primul-ministru își reia activitatea în Guvern.

(4) Prevederile alineatului (3) se aplica în mod corespunzator si celorlalti membri ai Guvernului, la propunerea primului-ministru, pentru o perioada de cel mult 45 de zile.

ART. 108

Actele Guvernului

(1) Guvernul adopta hotarâri si ordonante.

(2) Hotarârile se emit pentru organizarea executarii legilor.

(3) Ordonantele se emit în temeiul unei legi speciale de abilitare, în limitele si în conditiile prevazute de aceasta.

(4) Hotarârile si ordonantele adoptate de Guvern se semneaza de primul-ministru, se contrasemneaza de ministrii care au obligatia punerii lor în executare si se publica în Monitorul Oficial al României. Nepublicarea atrage inexistenta hotarârii sau a ordonantei. Hotarârile care au caracter militar se comunica numai institutiilor interesate.

ART. 109

Raspunderea membrilor Guvernului

(1) Guvernul raspunde politic numai în fata Parlamentului pentru întreaga sa activitate. Fiecare membru al Guvernului raspunde politic solidar cu ceilalti membri pentru activitatea Guvernului si pentru actele acestuia.

(2) Numai Camera Deputatilor, Senatul si Presedintele României au dreptul sa ceara urmarirea penala a membrilor Guvernului pentru faptele savârsite în

exercitiul functiei lor. Daca s-a cerut urmarirea penala, Presedintele României poate dispune suspendarea acestora din functie. Trimiterea în judecata a unui membru al Guvernului atrage suspendarea lui din functie. Competenta de judecata apartine Înaltei Curti de Casatie si Justitie.

(3) Cazurile de raspundere si pedepsele aplicabile membrilor Guvernului sunt reglementate printr-o lege privind responsabilitatea ministeriala.

ART. 110

Încetarea mandatului

(1) Guvernul își exercita mandatul până la data validării alegerilor parlamentare generale.

(2) Guvernul este demis la data retragerii de către Parlament a încrederii acordate sau dacă primul-ministru se afla în una dintre situațiile prevăzute la [articolul 106](#), cu excepția revocării, ori este în imposibilitatea de a-si exercita atribuțiile mai mult de 45 de zile.

(3) În situațiile prevăzute în alineatul (2) sunt aplicabile prevederile [articolului 103](#).

(4) Guvernul al cărui mandat a încetat potrivit alineatelor (1) și (2) îndeplinește numai actele necesare pentru administrarea treburilor publice, până la depunerea jurământului de membrii noului Guvern.

CAP. 4

Raporturile Parlamentului cu Guvernul

ART. 111

Informarea Parlamentului

(1) Guvernul și celelalte organe ale administrației publice, în cadrul controlului parlamentar al activității lor, sunt obligate să prezinte informațiile și documentele cerute de Camera Deputaților, de Senat sau de comisiile parlamentare, prin intermediul președinților acestora. În cazul în care o inițiativă legislativă implică modificarea prevederilor bugetului de stat sau a bugetului asigurărilor sociale de stat, solicitarea informării este obligatorie.

(2) Membrii Guvernului au acces la lucrările Parlamentului. Dacă li se solicită prezența, participarea lor este obligatorie.

ART. 112

Întrebări, interpelări și motiuni simple

(1) Guvernul și fiecare dintre membrii săi au obligația să răspundă la întrebările sau la interpelările formulate de deputați sau de senatori, în condițiile prevăzute de regulamentele celor două Camere ale Parlamentului.

(2) Camera Deputatilor sau Senatul poate adopta o motiune simpla prin care sa-si exprime pozitia cu privire la o problema de politica interna sau externa ori, dupa caz, cu privire la o problema ce a facut obiectul unei interpelari.

ART. 113

Motiunea de cenzura

(1) Camera Deputatilor si Senatul, în sedinta comuna, pot retrage încrederea acordata Guvernului prin adoptarea unei motiuni de cenzura, cu votul majoritatii deputatilor si senatorilor.

(2) Motiunea de cenzura poate fi initiata de cel putin o patrime din numarul total al deputatilor si senatorilor si se comunica Guvernului la data depunerii.

(3) Motiunea de cenzura se dezbate dupa 3 zile de la data când a fost prezentata în sedinta comuna a celor doua Camere.

(4) Daca motiunea de cenzura a fost respinsa, deputatii si senatorii care au semnat-o nu mai pot initia, în aceeasi sesiune, o noua motiune de cenzura, cu exceptia cazului în care Guvernul își angajeaza raspunderea potrivit [articolului 114](#).

ART. 114

Angajarea raspunderii Guvernului

(1) Guvernul își poate angaja raspunderea în fata Camerei Deputatilor si a Senatului, în sedinta comuna, asupra unui program, a unei declaratii de politica generala sau a unui proiect de lege.

(2) Guvernul este demis daca o motiune de cenzura, depusa în termen de 3 zile de la prezentarea programului, a declaratiei de politica generala sau a proiectului de lege, a fost votata în conditiile [articolului 113](#).

(3) Daca Guvernul nu a fost demis potrivit alineatului (2), proiectul de lege prezentat, modificat sau completat, dupa caz, cu amendamente acceptate de Guvern, se considera adoptat, iar aplicarea programului sau a declaratiei de politica generala devine obligatorie pentru Guvern.

(4) În cazul în care Presedintele României cere reexaminarea legii adoptate potrivit alineatului (3), dezbaterile acesteia se va face în sedinta comuna a celor doua Camere.

ART. 115

Delegarea legislativa

(1) Parlamentul poate adopta o lege speciala de abilitare a Guvernului pentru a emite ordonante în domenii care nu fac obiectul legilor organice.

(2) Legea de abilitare va stabili, în mod obligatoriu, domeniul si data pâna la care se pot emite ordonante.

(3) Daca legea de abilitare o cere, ordonantele se supun aprobarii Parlamentului, potrivit procedurii legislative, pâna la împlinirea termenului de abilitare.

Nerespectarea termenului atrage încetarea efectelor ordonantei.

(4) Guvernul poate adopta ordonante de urgenta numai în situatii extraordinare a caror reglementare nu poate fi amânata, având obligatia de a motiva urgenta în cuprinsul acestora.

(5) Ordonanta de urgenta intra în vigoare numai dupa depunerea sa spre dezbatere în procedura de urgenta la Camera competenta sa fie sesizata si dupa publicarea ei în Monitorul Oficial al României. Camerele, daca nu se afla în sesiune, se convoaca în mod obligatoriu în 5 zile de la depunere sau, dupa caz, de la trimitere. Daca în termen de cel mult 30 de zile de la depunere, Camera sesizata nu se pronunta asupra ordonantei, aceasta este considerata adoptata si se trimite celeilalte Camere care decide de asemenea în procedura de urgenta. Ordonanta de urgenta cuprinzând norme de natura legii organice se aproba cu majoritatea prevazuta la [articolul 76](#) alineatul (1).

(6) Ordonantele de urgenta nu pot fi adoptate în domeniul legilor constitutionale, nu pot afecta regimul institutiilor fundamentale ale statului, drepturile, libertatile si îndatoririle prevazute de Constitutie, drepturile electorale si nu pot viza masuri de trecere silita a unor bunuri în proprietate publica.

(7) Ordonantele cu care Parlamentul a fost sesizat se aproba sau se resping printr-o lege în care vor fi cuprinse si ordonantele ale caror efecte au încetat potrivit alineatului (3).

(8) Prin legea de aprobare sau de respingere se vor reglementa, daca este cazul, masurile necesare cu privire la efectele juridice produse pe perioada de aplicare a ordonantei.

CAP. 5

Administratia publica

SECTIUNEA 1

Administratia publica centrala de specialitate

ART. 116

Structura

(1) Ministerele se organizeaza numai în subordinea Guvernului.

(2) Alte organe de specialitate se pot organiza în subordinea Guvernului ori a ministerelor sau ca autoritati administrative autonome.

ART. 117

Înfiintarea

(1) Ministerele se înfiinteaza, se organizeaza si functioneaza potrivit legii.

(2) Guvernul si ministerele, cu avizul Curtii de Conturi, pot înfiinta organe de specialitate, în subordinea lor, numai daca legea le recunoaste aceasta competenta.

(3) Autoritati administrative autonome se pot înfiinta prin lege organica.

ART. 118

Fortele armate

(1) Armata este subordonata exclusiv vointei poporului pentru garantarea suveranitatii, a independentei si a unitatii statului, a integritatii teritoriale a tarii si a democratiei constitutionale. În conditiile legii si ale tratatelor internationale la care România este parte, armata contribuie la apararea colectiva în sistemele de alianta militara si participa la actiuni privind mentinerea sau restabilirea pacii.

(2) Structura sistemului national de aparare, pregatirea populatiei, a economiei si a teritoriului pentru aparare, precum si statutul cadrelor militare, se stabilesc prin lege organica.

(3) Prevederile alineatelor (1) si (2) se aplica, în mod corespunzator, si celorlalte componente ale fortelor armate stabilite potrivit legii.

(4) Organizarea de activitati militare sau paramilitare în afara unei autoritati statale este interzisa.

(5) Pe teritoriul României pot intra, stationa, desfasura operatiuni sau trece trupe straine numai în conditiile legii sau ale tratatelor internationale la care România este parte.

ART. 119

Consiliul Suprem de Aparare a Tarii

Consiliul Suprem de Aparare a Tarii organizeaza si coordoneaza unitar activitatile care privesc apararea tarii si securitatea nationala, participarea la mentinerea securitatii internationale si la apararea colectiva în sistemele de alianta militara, precum si la actiuni de mentinere sau de restabilire a pacii.

SECTIUNEA a 2-a

Administratia publica locala

ART. 120

Principii de baza

(1) Administratia publica din unitatile administrativ-teritoriale se întemeiaza pe principiile descentralizarii, autonomiei locale si deconcentrarii serviciilor publice.

(2) În unitatile administrativ-teritoriale în care cetatenii aparținând unei minoritati nationale au o pondere semnificativa se asigura folosirea limbii minoritatii nationale respective în scris si oral în relatiile cu autoritatile administratiei publice locale si cu serviciile publice deconcentrate, în conditiile prevazute de legea organica.

ART. 121

Autoritati comunale si orasenesti

(1) Autoritatile administratiei publice, prin care se realizeaza autonomia locala în comune si în orase, sunt consiliile locale alese si primarii alesi, în conditiile legii.

(2) Consiliile locale si primarii functioneaza, în conditiile legii, ca autoritati administrative autonome si rezolva treburile publice din comune si din orase.

(3) Autoritatile prevazute la alineatul (1) se pot constitui si în subdiviziunile administrativ-teritoriale ale municipiilor.

ART. 122

Consiliul judetean

(1) Consiliul judetean este autoritatea administratiei publice pentru coordonarea activitatii consiliilor comunale si orasenesti, în vederea realizarii serviciilor publice de interes judetean.

(2) Consiliul judetean este ales si functioneaza în conditiile legii.

ART. 123

Prefectul

(1) Guvernul numeste un prefect în fiecare judet si în municipiul Bucuresti.

(2) Prefectul este reprezentantul Guvernului pe plan local si conduce serviciile publice deconcentrate ale ministerelor si ale celorlalte organe ale administratiei publice centrale din unitatile administrativ-teritoriale.

(3) Atributiile prefectului se stabilesc prin lege organica.

(4) Între prefecti, pe de o parte, consiliile locale si primari, precum si consiliile judetene si presedintii acestora, pe de alta parte, nu exista raporturi de subordonare.

(5) Prefectul poate ataca, în fata instantei de contencios administrativ, un act al consiliului judetean, al celui local sau al primarului, în cazul în care considera actul ilegal. Actul atacat este suspendat de drept.

CAP. 6

Autoritatea judecatoreasca

SECTIUNEA 1

Instantele judecatoresti

ART. 124

Înfaptuirea justitiei

(1) Justitia se înfaptuieste în numele legii.

(2) Justitia este unica, impartiala si egala pentru toti.

(3) Judecatorii sunt independenti si se supun numai legii.

ART. 125

Statutul judecatorilor

(1) Judecatorii numiti de Presedintele României sunt inamovibili, în conditiile legii.

(2) Propunerile de numire, precum si promovarea, transferarea si sanctionarea judecatorilor sunt de competenta Consiliului Superior al Magistraturii, în conditiile legii sale organice.

(3) Functia de judecator este incompatibila cu orice alta functie publica sau privata, cu exceptia functiilor didactice din învățământul superior.

ART. 126

Instantele judecatoresti

(1) Justitia se realizeaza prin Înalta Curte de Casatie si Justitie si prin celelalte instante judecatoresti stabilite de lege.

(2) Competenta instantelor judecatoresti si procedura de judecata sunt prevazute numai prin lege.

(3) Înalta Curte de Casatie si Justitie asigura interpretarea si aplicarea unitara a legii de catre celelalte instante judecatoresti, potrivit competentei sale.

(4) Compunerea Înaltei Curti de Casatie si Justitie si regulile de functionare a acesteia se stabilesc prin lege organica.

(5) Este interzisa înfiintarea de instante extraordinare. Prin lege organica pot fi înfiintate instante specializate în anumite materii, cu posibilitatea participarii, dupa caz, a unor persoane din afara magistraturii.

(6) Controlul judecatoresc al actelor administrative ale autoritatilor publice, pe calea contenciosului administrativ, este garantat, cu exceptia celor care privesc raporturile cu Parlamentul, precum si a actelor de comandament cu caracter militar. Instantele de contencios administrativ sunt competente sa solutioneze cererile persoanelor vatamate prin ordonante sau, dupa caz, prin dispozitii din ordonante declarate neconstitutionale.

ART. 127

Caracterul public al dezbaterilor

Sedintele de judecata sunt publice, afara de cazurile prevazute de lege.

ART. 128

Folosirea limbii materne si a interpretului în justitie

(1) Procedura judiciara se desfasoara în limba româna.

(2) Cetatenii români aparținând minoritatilor nationale au dreptul sa se exprime în limba materna în fata instantelor de judecata, în conditiile legii organice.

(3) Modalitatile de exercitare a dreptului prevazut la alineatul (2), inclusiv prin folosirea de interpreti sau traduceri, se vor stabili astfel încât sa nu împiedice buna administrare a justitiei si sa nu implice cheltuieli suplimentare pentru cei interesati.

(4) Cetatenii straini si apatrizii care nu înțeleg sau nu vorbesc limba româna au dreptul de a lua cunostinta de toate actele si lucrarile dosarului, de a vorbi în

instanta si de a pune concluzii, prin interpret; în procesele penale acest drept este asigurat în mod gratuit.

ART. 129

Folosirea cailor de atac

Împotriva hotarârilor judecatoresti, partile interesate si Ministerul Public pot exercita caile de atac, în conditiile legii.

ART. 130

Politia instantelor

Instantele judecatoresti dispun de politia pusa în serviciul lor.

SECTIUNEA a 2-a

Ministerul Public

ART. 131

Rolul Ministerului Public

(1) În activitatea judiciara, Ministerul Public reprezinta interesele generale ale societatii si apara ordinea de drept, precum si drepturile si libertatile cetatenilor.

(2) Ministerul Public își exercita atributiile prin procurori constituiti în parchete, în conditiile legii.

(3) Parchetele functioneaza pe lângă instantele de judecata, conduc si supravegheaza activitatea de cercetare penala a politiei judiciare, în conditiile legii.

ART. 132

Statutul procurorilor

(1) Procurorii își desfasoara activitatea potrivit principiului legalitatii, al imparțialitatii si al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justitiei.

(2) Functia de procuror este incompatibila cu orice alta functie publica sau privata, cu exceptia functiilor didactice din învățământul superior.

SECTIUNEA a 3-a

Consiliul Superior al Magistraturii

ART. 133

Rolul si structura

(1) Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independentei justitiei.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii este alcatuit din 19 membri, din care:

a) 14 sunt alesi în adunarile generale ale magistratilor si validati de Senat; acestia fac parte din doua sectii, una pentru judecatori si una pentru procurori; prima sectie este compusa din 9 judecatori, iar cea de-a doua din 5 procurori;

b) 2 reprezentanti ai societatii civile, specialisti în domeniul dreptului, care se bucura de înalta reputatie profesionala si morala, alesi de Senat; acestia participa numai la lucrarile în plen;

c) ministrul justitiei, presedintele Înaltei Curti de Casatie si Justitie si procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casatie si Justitie.

(3) Presedintele Consiliului Superior al Magistraturii este ales pentru un mandat de un an, ce nu poate fi reînnoit, dintre magistratii prevazuti la alineatul (2) litera a).

(4) Durata mandatului membrilor Consiliului Superior al Magistraturii este de 6 ani.

(5) Hotarârile Consiliului Superior al Magistraturii se iau prin vot secret.

(6) Presedintele României prezideaza lucrarile Consiliului Superior al Magistraturii la care participa.

(7) Hotarârile Consiliului Superior al Magistraturii sunt definitive si irevocabile, cu exceptia celor prevazute la [articolul 134](#) alineatul (2).

ART. 134

Atributii

(1) Consiliul Superior al Magistraturii propune Presedintelui României numirea în functie a judecatorilor si a procurorilor, cu exceptia celor stagieri, în conditiile legii.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii îndeplineste rolul de instanta de judecata, prin sectiile sale, în domeniul raspunderii disciplinare a judecatorilor si a procurorilor, potrivit procedurii stabilite prin legea sa organica. În aceste situatii, ministrul justitiei, presedintele Înaltei Curti de Casatie si Justitie si procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casatie si Justitie nu au drept de vot.

(3) Hotarârile Consiliului Superior al Magistraturii în materie disciplinara pot fi atacate la Înalta Curte de Casatie si Justitie.

(4) Consiliul Superior al Magistraturii îndeplineste si alte atributii stabilite prin legea sa organica, în realizarea rolului sau de garant al independentei justitiei.

TITLUL IV

Economia si finantele publice

ART. 135

Economia

(1) Economia României este economie de piata, bazata pe libera initiativa si concurenta.

(2) Statul trebuie sa asigure:

- a) libertatea comertului, protectia concurentei loiale, crearea cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de productie;
- b) protejarea intereselor nationale în activitatea economica, financiara si valutara;
- c) stimularea cercetarii stiintifice si tehnologice nationale, a artei si protectia dreptului de autor;
- d) exploatarea resurselor naturale, în concordanta cu interesul national;
- e) refacerea si ocrotirea mediului înconjurator, precum si mentinerea echilibrului ecologic;
- f) crearea conditiilor necesare pentru cresterea calitatii vietii;
- g) aplicarea politicilor de dezvoltare regionala în concordanta cu obiectivele Uniunii Europene.

ART. 136

Proprietatea

- (1) Proprietatea este publica sau privata.
- (2) Proprietatea publica este garantata si ocrotita prin lege si apartine statului sau unitatilor administrativ-teritoriale.
- (3) Bogatiile de interes public ale subsolului, spatiul aerian, apele cu potential energetic valorificabil, de interes national, plajele, marea teritoriala, resursele naturale ale zonei economice si ale platoului continental, precum si alte bunuri stabilite de legea organica, fac obiectul exclusiv al proprietatii publice.
- (4) Bunurile proprietate publica sunt inalienabile. În conditiile legii organice, ele pot fi date în administrare regiilor autonome ori institutiilor publice sau pot fi concesionate ori închiriate; de asemenea, ele pot fi date în folosinta gratuita institutiilor de utilitate publica.
- (5) Proprietatea privata este inviolabila, în conditiile legii organice.

ART. 137

Sistemul financiar

- (1) Formarea, administrarea, întrebuintarea si controlul resurselor financiare ale statului, ale unitatilor administrativ-teritoriale si ale institutiilor publice sunt reglementate prin lege.
- (2) Moneda nationala este leul, iar subdiviziunea acestuia, banul. În conditiile aderarii la Uniunea Europeana, prin lege organica se poate recunoaste circulatia si înlocuirea monedei nationale cu aceea a Uniunii Europene.

ART. 138

Bugetul public national

- (1) Bugetul public national cuprinde bugetul de stat, bugetul asigurarilor sociale de stat si bugetele locale ale comunelor, ale oraselor si ale judetelor.
- (2) Guvernul elaboreaza anual proiectul bugetului de stat si pe cel al asigurarilor sociale de stat, pe care le supune, separat, aprobarii Parlamentului.

(3) Dacă legea bugetului de stat și legea bugetului asigurărilor sociale de stat nu au fost adoptate cu cel puțin 3 zile înainte de expirarea exercitiului bugetar, se aplică în continuare bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat ale anului precedent, până la adoptarea noilor bugete.

(4) Bugetele locale se elaborează, se aprobă și se execută în condițiile legii.

(5) Nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare.

ART. 139

Impozite, taxe și alte contribuții

(1) Impozitele, taxele și orice alte venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat se stabilesc numai prin lege.

(2) Impozitele și taxele locale se stabilesc de consiliile locale sau județene, în limitele și în condițiile legii.

(3) Sumele reprezentând contribuțiile la constituirea unor fonduri se folosesc, în condițiile legii, numai potrivit destinației acestora.

ART. 140

Curtea de Conturi

(1) Curtea de Conturi exercită controlul asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public. În condițiile legii organice, litigiile rezultate din activitatea Curtii de Conturi se soluționează de instanțele judecătorești specializate.

(2) Curtea de Conturi prezintă anual Parlamentului un raport asupra conturilor de gestiune ale bugetului public național din exercitiul bugetar expirat, cuprinzând și neregulile constatate.

(3) La cererea Camerei Deputaților sau a Senatului, Curtea de Conturi controlează modul de gestionare a resurselor publice și raportează despre cele constatate.

(4) Consilierii de conturi sunt numiți de Parlament pentru un mandat de 9 ani, care nu poate fi prelungit sau înnoit. Membrii Curtii de Conturi sunt independenți în exercitarea mandatului lor și inamovibili pe toată durata acestuia. Ei sunt supuși incompatibilităților prevăzute de lege pentru judecători.

(5) Curtea de Conturi se înnoiește cu o treime din consilierii de conturi numiți de Parlament, din 3 în 3 ani, în condițiile prevăzute de legea organică a Curtii.

(6) Revocarea membrilor Curtii de Conturi se face de către Parlament, în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

ART. 141

Consiliul Economic și Social

Consiliul Economic și Social este organ consultativ al Parlamentului și al Guvernului în domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organică de înființare, organizare și funcționare.

TITLUL V

Curtea Constitutionala

ART. 142

Structura

(1) Curtea Constitutionala este garantul suprematiei Constitutiei.

(2) Curtea Constitutionala se compune din noua judecatori, numiti pentru un mandat de 9 ani, care nu poate fi prelungit sau înnoit.

(3) Trei judecatori sunt numiti de Camera Deputatilor, trei de Senat si trei de Presedintele României.

(4) Judecatorii Curtii Constitutionale aleg, prin vot secret, presedintele acesteia, pentru o perioada de 3 ani.

(5) Curtea Constitutionala se înnoieste cu o treime din judecatorii ei, din 3 în 3 ani, în conditiile prevazute de legea organica a Curtii.

ART. 143

Conditii pentru numire

Judecatorii Curtii Constitutionale trebuie sa aiba pregatire juridica superioara, înalta competenta profesionala si o vechime de cel putin 18 ani în activitatea juridica sau în învatamântul juridic superior.

ART. 144

Incompatibilitati

Funcția de judecator al Curtii Constitutionale este incompatibila cu oricare alta functie publica sau privata, cu exceptia functiilor didactice din învatamântul juridic superior.

ART. 145

Independenta si inamovibilitatea

Judecatorii Curtii Constitutionale sunt independenti în exercitarea mandatului lor si inamovibili pe durata acestuia.

ART. 146

Atributii

Curtea Constitutionala are urmatoarele atributii:

a) se pronunta asupra constitutionalitatii legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Presedintelui României, a unuia dintre presedintii celor doua Camere, a Guvernului, a Înaltei Curti de Casatie si Justitie, a Avocatului Poporului, a unui numar de cel putin 50 de deputati sau de cel putin 25 de senatori, precum si, din oficiu, asupra initiativelor de revizuire a Constitutiei;

b) se pronunta asupra constitutionalitatii tratatelor sau altor acorduri internationale, la sesizarea unuia dintre presedintii celor doua Camere, a unui numar de cel putin 50 de deputati sau de cel putin 25 de senatori;

c) se pronunța asupra constituționalității regulamentelor Parlamentului, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui grup parlamentar sau a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori;

d) hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului;

e) soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii;

f) veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului;

g) constată existența împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României și comunică cele constatate Parlamentului și Guvernului;

h) da aviz consultativ pentru propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României;

i) veghează la respectarea procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului și confirmă rezultatele acestuia;

j) verifică îndeplinirea condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni;

k) hotărăște asupra contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid politic;

l) îndeplinește și alte atribuții prevăzute de legea organică a Curții.

ART. 147

Deciziile Curții Constituționale

(1) Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.

(2) În cazurile de neconstituționalitate care privesc legile, înainte de promulgarea acestora, Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile respective pentru punerea lor de acord cu decizia Curții Constituționale.

(3) În cazul în care constituționalitatea tratatului sau acordului internațional a fost constatată potrivit [articolului 146](#) litera b), acesta nu poate face obiectul unei excepții de neconstituționalitate. Tratatul sau acordul internațional constatat ca fiind neconstituțional nu poate fi ratificat.

(4) Deciziile Curtii Constitutionale se publica în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.

TITLUL VI

Integrarea euroatlantica

ART. 148

Integrarea în Uniunea Europeana

(1) Aderarea României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, în scopul transferării unor atribuții către instituțiile comunitare, precum și al exercitării în comun cu celelalte state membre a competențelor prevăzute în aceste tratate, se face prin lege adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor.

(2) Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.

(3) Prevederile alineatelor (1) și (2) se aplică, în mod corespunzător, și pentru aderarea la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene.

(4) Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească garantează aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării și din prevederile alineatului (2).

(5) Guvernul transmite celor două Camere ale Parlamentului proiectele actelor cu caracter obligatoriu înainte ca acestea să fie supuse aprobării instituțiilor Uniunii Europene.

ART. 149

Aderarea la Tratatul Atlanticului de Nord

Aderarea României la Tratatul Atlanticului de Nord se face prin lege adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor.

TITLUL VII

Revizuirea Constituției

ART. 150

Inițiativa revizuirii

(1) Revizuirea Constituției poate fi inițiată de Președintele României la propunerea Guvernului, de cel puțin o patrimă din numărul deputaților sau al senatorilor, precum și de cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot.

(2) Cetatenii care initiaza revizuirea Constitutiei trebuie sa provina din cel putin jumatate din judetele tarii, iar în fiecare din aceste judete sau în municipiul Bucuresti trebuie sa fie înregistrate cel putin 20.000 de semnaturi în sprijinul acestei initiative.

ART. 151

Procedura de revizuire

(1) Proiectul sau propunerea de revizuire trebuie adoptata de Camera Deputatilor si de Senat, cu o majoritate de cel putin doua treimi din numarul membrilor fiecarei Camere.

(2) Daca prin procedura de mediere nu se ajunge la un acord, Camera Deputatilor si Senatul, în sedinta comuna, hotarasc cu votul a cel putin trei patrimi din numarul deputatilor si senatorilor.

(3) Revizuirea este definitiva dupa aprobarea ei prin referendum, organizat în cel mult 30 de zile de la data adoptarii proiectului sau a propunerii de revizuire.

ART. 152

Limitele revizuirii

(1) Dispozitiile prezentei Constitutii privind caracterul national, independent, unitar si indivizibil al statului român, forma republicana de guvernământ, integritatea teritoriului, independenta justitiei, pluralismul politic si limba oficiala nu pot forma obiectul revizuirii.

(2) De asemenea, nici o revizuire nu poate fi facuta daca are ca rezultat suprimarea drepturilor si a libertatilor fundamentale ale cetatenilor sau a garantiilor acestora.

(3) Constitutia nu poate fi revizuita pe durata starii de asediu sau a starii de urgenta si nici în timp de razboi.

TITLUL VIII

Dispozitii finale si tranzitorii

ART. 153

Intrarea în vigoare

Prezenta Constitutie intra în vigoare la data aprobarii ei prin referendum. La aceeasi data, [Constitutia din 21 august 1965](#) este si ramâne în întregime abrogata.

ART. 154

Conflictul temporal de legi

(1) Legile si toate celelalte acte normative ramân în vigoare, în masura în care ele nu contravin prezentei Constitutii.

(2) Consiliul Legislativ, în termen de 12 luni de la data intrarii în vigoare a legii sale de organizare, va examina conformitatea legislatiei cu prezenta Constitutie si va face Parlamentului sau, dupa caz, Guvernului, propuneri corespunzatoare.

ART. 155

Dispozitii tranzitorii

(1) Proiectele de legi si propunerile legislative în curs de legiferare se dezbat si se adopta potrivit dispozitiilor constitutionale anterioare intrarii în vigoare a legii de revizuire.

(2) Institutiile prevazute de Constitutie, existente la data intrarii în vigoare a legii de revizuire, ramân în functiune pâna la constituirea celor noi.

(3) Prevederile alineatului (1) al [articolului 83](#) se aplica începând cu urmatorul mandat presidential.

(4) Dispozitiile cu privire la Înalta Curte de Casatie si Justitie vor fi aduse la îndeplinire în cel mult 2 ani de la data intrarii în vigoare a legii de revizuire.

(5) Judecatorii în functie ai Curtii Supreme de Justitie si consilierii de conturi numiti de Parlament își continua activitatea pâna la data expirarii mandatului pentru care au fost numiti. Pentru asigurarea înnoirii Curtii de Conturi din 3 în 3 ani, la expirarea mandatului actualilor consilieri de conturi acestia vor putea fi numiti pentru înca un mandat de 3 ani sau de 6 ani.

(6) Pâna la constituirea instantelor judecatoresti specializate, litigiile rezultate din activitatea Curtii de Conturi vor fi solutionate de catre instantele judecatoresti ordinare.

ART. 156

Republicarea Constitutiei

Legea de revizuire a Constitutiei se publica în Monitorul Oficial al României în termen de 5 zile de la data adoptarii. Constitutia, modificata si completata, dupa aprobarea prin referendum, se republica de catre Consiliul Legislativ, cu reactualizarea denumirilor, dându-se textelor o noua numerotare.
